

Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 5: Jaśkowice – Toszek - Dąbrówka

Data publikacji: 20.05.2021 13:40

Kolejny odcinek Szlaku Powstańców Śląskich to 23 km z Jaśkowic, przez Pniów, Pisarzowice, Toszek do Dąbrówki.

Z Jaśkowic (niem. Jaschkowitz) szlak prowadzi polną ścieżką. Jednak przy zabudowaniach, niecałe 2 km od Jaśkowic, jeżeli szlak przemierzamy rowerem należy nie skręcać w lewo za znakami szlaku, a pojechać prosto, do głównej drogi – ulicy Pyskowskiej i tam dopiero skręcić w nią w lewo. Szlak, który jedynie przecina Pyskowską prowadzi bowiem leśną ścieżką którą w pewnym momencie przecina potok. Piechur musi go po prostu przeskoczyć. Przyprawa w tym miejscu z rowerem jest jednak zupełnie nie możliwa. Odcinek, który, jeśli szlak przemierzamy rowerem, pokonać musimy główną drogą, nie jest długi, zaledwie 1,3 km.

Kolejną miejscowość – Sroczą Górę – mamy szansę minąć nawet tego nie zauważając. Składa się ona bowiem z kilkunastu raptem domów jednorodzinnych.

Dopiero następna miejscina – Pniów (niem. Pniow) – wita nas już na wjeździe tablicą. A we wsi zobaczymy (po prawej stronie) cmentarz, obelisk z niemieckojęzycznym napisem, a dalej Kościół pw. św. Wacława. Obecny kościół wybudowano w latach 1957–1959. Poświęcono go w 1975 roku. Jak podaje [Wikipedia](#) „Pierwszy kościół w Pniowie wzniesiono w 1506 roku. Była to drewniana świątynia,(...) Do 1900 r. pod wezwaniem św.św. Wacława i Wawrzyńca. Od 1900 r. pod wezwaniem św. Wacława. W 1921 roku znacznie ucierpiał w pożarze, jednak dało się go uratować. Po wojnie rzymskokatolicki. 13 lutego 1956 roku kościół spłonął.”

Przed kościołem umieszczono głaz z tablicą upamiętniającą obchodzony w 2004 roku jubileusz 750-lecia miejscowości. Jak podaje [Wikipedia](#) „W łacińskiej księdze uposażeń biskupstwa wrocławskiego spisanej w latach 1295–1305 miejscowość wymieniona jest w zlatynizowanej formie Pnow. W okresie hitlerowskiego reżimu w latach 1936-1945 w ramach germanizacji zmieniono nazwę miejscowości na całkowicie niemiecką Schrotkirch.”.

Z Pniowa szlak wyprowadza mnie leśną drogą. Pokrywa się na tym odcinku ze szlakiem rowerowym 384Z: Toszek-Pyskowice. Droga prowadzi przez las, w miejscowości Pisarzowice (niem. Pissarzowitz) przecina kilkakrotnie tory kolejowe, by po kolejnym, krótkim odcinku drogi polnej doprowadzić mnie do miasta Toszek. Tam na chwilę wpada na główną ulicę – Gliwicką, by jednak szybko nie tyle z niej skręcić, bo to główna jezdnia skręca w lewo, przechodząc w tym miejscu płynnie w ul. Strzelecką, a poprowadzić wędrowca prosto, w stronę Rynku.

Nim jednak do niego dotrzemy, po prawej stronie na elewacji budynku zobaczymy pamiątkową tablicę.

Umieszczono ją tam w 1966 roku. Upamiętnia fakt, iż „Dom ten w latach 1919-21 był siedzibą komendy oddziałów powstańczych I Polskiego Komitetu Plebiscytowego. Miejsce to upamiętniają harcerze Ziemi Gliwickiej dla uczczenia bohaterskich walk mieszkańców obwodu Toszeckiego o powrót tej ziemi do Macierzy”.

Rynek w Toszku (niem. Tost) jest spory i ma duże znaczenie historyczne. Znajduje się na nim Ratusz z 1836 roku, Kolumna św. Jana Nepomucena, fontanna, ławki i ogródki okolicznych lokali. Jak przeczytamy na ustawionej w Rynku tablicy informacyjnej w średniowieczu przez Toszek przebiegał ważny szlak handlowy prowadzący z Krakowa do Wrocławia. Ciekawostką, o której pisze portal [polskieszlaki.pl](#) jest, że w gminie Toszek można znaleźć aż 13 figur św. Jana Nepomucena. Natomiast na wspomnianej miejskiej tablicy informacyjnej wyczytamy, że figurę św. Jana Nepomucena z piaskowca ustawiono na Rynku w roku 1725 i że wykonana ona została najprawdopodobniej w Pradze. Przy figurze tej rozpoczyna się jeden ze Śląsko-Morawskich odcinków Drogi św. Jakuba.

Sam Toszek to miasto położone na Bursztynowym szlaku, któremu prawa miejskie nadano w 1235 roku. Jak podaje [Wikipedia](#) „Opis Górnego Śląska z 1865 r. charakteryzując ludność Toszka zamieszkującą w połowie XIX w. miasto podaje informację, że większość mieszkańców to Polacy – „Die Bevölkerung ist polnischer Abstammung und spricht auch meist polnisch, doch giebt es nur noch Wenige, und dies sind lediglich ältere Leute, welche nicht deutsch verstehen”, czyli w tłumaczeniu „Ludność ma polskie pochodzenie i najczęściej też mówi po polsku, ale jest już tylko niewielu, i to wyłącznie starszej daty, którzy wcale nie znają niemieckiego.” Podczas niemieckiego spisu powszechnego w 1910 roku z ogółem 2423 mieszkańców 667 zadeklarowało język polski jako ojczysty, a 1518 język niemiecki. W ramach plebiscytu na Górnym Śląsku w 1921 roku w Toszku zdecydowana większość, bo 1348 głosów opowiedziało się za pozostaniem w Niemczech, a 217 za przyłączeniem do Polski. Po podziale Górnego Śląska w 1922 roku Toszek pozostał w Niemczech. W księdze łacińskiej Liber fundationis episcopatus Vratislaviensis (pol. Księga uposażeń biskupstwa wrocławskiego) spisanej za czasów biskupa Henryka z Wierzbna w latach 1295–1305 miejscowość wymieniona jest w zlatynizowanej formie Tossez. Księga wymienia również wsie, które w procesach urbanizacyjnych zostały wchłonięte przez miasto jak Łączkę w formie Lanzky. W polskojęzycznym dokumencie pruskim z 1750 r. miejscowość jest wymieniona jako Tost. XIX-wieczne niemieckojęzyczne źródła wielokrotnie wymieniają polską nazwę miasta zaraz obok niemieckiej. Opis Prus z 1819 r. notuje dwie nazwy „Tost (Toszek)”

Na uwagę w Toszku zasługuje Kościół św. Katarzyny Aleksandryjskiej. Jak podaje [Wikipedia](#) „Dzisiejszy kościół zbudowano w 1456 r., po pustoszących najazdach husytów. Powstał on na gruzach kościoła z 1165 r. pw. św. Piotra. W latach 1713-1715 baron Jan Dietrich von Peterwaldski dokonał znacznej przebudowy świątyni w stylu barokowym. Od czasu, kiedy papież Klemens XIII w 1762 r. założył przy toszeckim kościele parafialnym jedno z nielicznych w świecie bractw poświęconych Sercu Jezusowemu - Bractwo Czcieli Najświętszego Serca Pana Jezusa, Toszek stał się miejscowością pielgrzymkową. Stąd też drugim wezwaniem kościoła jest Najświętsze Serca Pana Jezusa.”.

Z Rynku w Toszku wychodzę – ze względu na rower – nie niebieskim, a żółtym szlakiem turystycznym. Gdy zejść do głównej ulicy – Strzeleckiej – skręcam jednak nie w lewo, jak znaki żółtego szlaku, a w prawo. Po chwili mijam schody, którymi wiedzie szlak niebieski spod kościoła i dalej już prowadzą mnie znaki niebieskiego szlaku. W lekkiej oddali po prawej stronie widać zamek w Toszku. A przy skrzyżowaniu Szlak Powstańców Śląskich skręca w prawo. Pokrywając się na tym odcinku ze szlakiem rowerowym 18C:Opole – Toszek prowadzi przez miejscowość, którą raczej trudno zauważyć – Płużniczka (niem. Klein Pluschnitz). Kawałek za nią rozstaje się ze skręcającym w lewo szlakiem rowerowym i drogą przez las wiedzie do miejscowości Dąbrówka (niem. Dombrowka). Jak podaje portal Pałace Śląska <https://www.palaceslaska.pl/index.php/index-alfabetyczny/d/247-dabrowka> „Miejscowość wzmiankowano po raz pierwszy w 1277r. Początkowo należała do dóbr strzeleckich, a od 1651r. wchodziła w skład dóbr podległych zamkowi w Toszku”. W Dąbrówce znajduje się bowiem XIX-wieczny pałac, a także kościół św. Anny i św. Huberta. Szlak Powstańców Śląskich mijają jednak miejscowość obrzeżami i dalej prowadzi w las. Jedyne, co z perspektywy szlaku rzuca się w oczy w Dąbrówce to specyficzne zabudowania gospodarcze murowane z białego kamienia.

c.d.n.

(indi)

- link do mapy.cz z planem tego odcinka trasy znajdziemy [tutaj](#)
- link do mapy.cz z naniesioną trasą całości szlaku znajdziemy [tutaj](#)
- poprzednie odcinki: [Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 1](#)
- [Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc. 2 - kwestie techniczne i refleksje ich dotyczące](#)
- [Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 3 – Bytom – Piekary Śląskie \(Kopiec Wyzwolenia\) – Radzionków – Repty Śląskie \(21 km\)](#)
- [Szlak Powstańców Śląskich rowerem odc 4: Repty Śląskie – Stare Repty – Wilkowice – Zbrostawice – Kamieniec – Karchowice – Jaśkowice \(20 km\)](#)